

LINIE KABLOWE

PODZIAŁ KABLI ZE WZGLĘDU NA PRZEZNACZENIE

- ◆ Elektroenergetyczne
- ◆ Sygnalizacyjne
- ◆ Telekomunikacyjne

ELEKTROENERGETYCZNE LINIE KABLOWE

Linia kablowa - kabel wielożyłowy lub wiązka kabli jednożyłowych w układzie wielofazowym albo kilka jedno lub wielożyłowych kabli połączonych równolegle, łącznie z osprzętem, ułożonych na wspólnej trasie i łączących zaciski tych samych (lub podobnych) urządzeń elektrycznych jedno lub wielofazowych.

Trasa kablowa - pas terenu lub przestrzeni, którego osią symetrii jest linia łącząca dwa lub więcej urządzeń elektrycznych, w którym ułożone są jedna lub więcej linii kablowych

Przepisy normalizujące rozwiązania w budowie elektroenergetycznych linii kablowych:

- a) PN-76/E-05125 - pt. „Elektroenergetyczne i sygnalizacyjne linie kablowe. Projektowanie i budowa”,
- b) Pr-E-05125 - pt. „Elektroenergetyczne i sygnalizacyjne linie kablowe. Projektowanie i budowa”.

Podstawowe elementy elektroenergetycznej linii kablowej

1. Kable elektroenergetyczne
2. Osprzęt kablowy - zbiór elementów przeznaczonych do łączenia, rozgałęzienia lub zakańczania kabli
3. Kanały, tunele, szyby, drabinki, korytka, półki, pomosty, rury i bloki kablowe.

1. KABLE ELEKTROENERGETYCZNE

1.1. Budowa i przeznaczenie

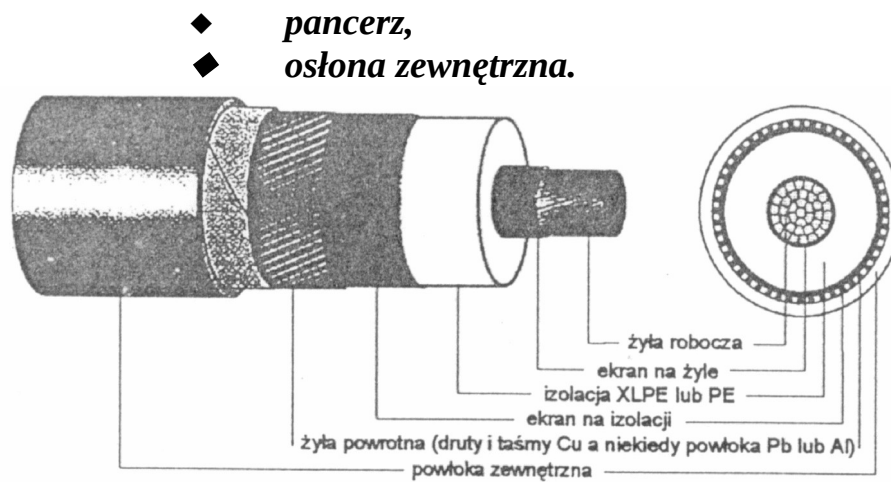
Ogólnie - kabel składa się z jednej lub kilku żył przewodzących, izolacji i powłok ochronnych.

Rodzaj, budowa i przeznaczenie kabla elektroenergetycznego zależy od:

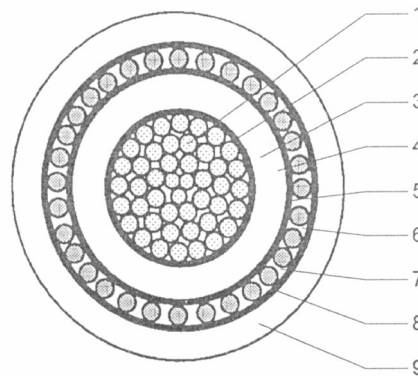
- a) napięcia znamionowego,
- b) liczby, przekroju, materiału, kształtu i budowy żył,
- c) rodzaju i układu izolacji,
- d) rodzaju powłok ochronnych,
- e) rodzaju osłon i pancerzy.

Podstawowe elementy konstrukcyjne kabli elektroenergetycznych:

- ◆ żyły robocze,
- ◆ izolacja,
- ◆ wypełniacz,
- ◆ szczelna powłoka (tzw. płaszcz),
- ◆ osłona powłoki,

Rys. 11.1. Elementy składowe i przekrój kabla SN o izolacji z polietylenu usieciowanego (XLPE) lub termoplastycznego (PE)

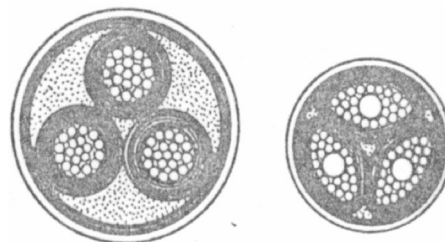

Rys.11.2. Kabel 20 kV typu XRUHKXS:

1 - żyła robocza (Cu lub Al), 2 - ekran półprzewodzący, 3 - izolacja (XLPE), 4 - ekran półprzewodzący, 5 - obwój z taśmy półprzewodzącej z barierą przeciwwilgociową, 6 - żyła powrotna, 7 - obwój na żyłę powrotnej z taśmy półprzewodzącej z barierą wodną, 8 - taśma Al, 9 - powłoka zewnętrzna (z polietylenu powłokowego)

Żyły robocze

- ◆ materiał - Al, Cu,
- ◆ wykonanie: jedno lub wielodrutowa,
- ◆ przekrój: kołowy, owalny lub sektorowy (w kablach o $U_N \leq 10$ kV).

Rys. 11.3. Kabel z żyłami roboczymi okrągłymi i sektorowymi (porównanie)

Izolacja

- ◆ guma -stosowana jest tylko w kablach do 1 kV. Ze względu na szkodliwe oddziaływanie siarki zawartej w gumie żyły miedziane (miękka Cu) pokrywa się stopem cynowym,
- ◆ papier kablowy przesycony syciwem elektroizolacyjnym (SN),
- ◆ z tworzyw sztucznych (polwinil (PVC) - nN i SN, polietylen (PE) i polietylen usieciowany (XLPE) - nN, SN i WN).

- ◆ papierowo-olejowa o ciśnieniu wewnętrznym oleju (0,3 ÷ 0,6 MPa) bądź ciśnieniu zewnętrznym oleju (1,3 ÷ 1,5 MPa) - w kablach WN oraz NN,
- ◆ gazowa (SF₆ lub SF₆ + N₂) - w kablach na napięcie 500 kV i wyższych.

Szczelna powłoka (tzw. płaszcz)

Chroni izolację przed wilgocią, wpływami chemicznymi, atmosferycznymi, itp. Stosowany materiał na powłokę: ołów, Al, PVC, PE.

Ośłona powłoki

Chroni powłokę przed przecięciem, zadrapaniem. Na osłonę powłoki wykorzystuje się materiał włóknisty, papier, ww. tworzywa sztuczne.

Pancerz

Chroni kabel przed uszkodzeniami mechanicznymi. Stanowią go druty lub taśmy stalowe.

Ośłona zewnętrzna

Chroni kabel przed wpływem czynników chemicznych i wilgoci. Na osłonę zewnętrzną wykorzystuje się włókno lub tworzywo sztuczne (najczęściej polwinit).

1.2. Oznaczenia kabli

Oznaczenia kabli elektroenergetycznych są znormalizowane.

Typ kabla oznacza się symbolem literowym określającym materiały zużyte na budowę i konstrukcję kabla oraz wyjaśniającym jego przeznaczenie.

- K - kabel z żyłami miedzianymi,
- KY - kabel z żyłami miedzianymi o izolacji polwinitowej,
- KG - kabel z żyłami miedzianymi o izolacji gumowej,
- KX - kabel z żyłami miedzianymi o izolacji z polietylenu,
- KXS - kabel z żyłami miedzianymi o izolacji z polietylenu usieciowanego,
- A - umieszczone przed literą K oznacza kabel z żyłami aluminiowymi, umieszczone na końcu symbolu oznacza zewnętrzną osłonę włóknistą,
- Y - umieszczone na początku symbolu oznacza kabel w powłoce zewnętrznej z polwinitu PVC (o barwie czerwonej),
- X - umieszczone na początku symbolu oznacza kabel w powłoce zewnętrznej z polietylenu PE (o barwie czarnej),
- H - umieszczone na początku symbolu oznacza kabel z żyłami ekranowanymi,
- Ft - kabel opancerzony płaskimi taśmami stalowymi.

Po oznaczeniu literowym umieszcza się symbol cyfrowy określający: napięcie znamionowe, liczbę i przekrój żył kabla.

1.3. Zasady doboru kabla

1. Rodzaj kabla

- a) w przypadku możliwości wystąpienia w kablu naprężeń rozciągających należy dobierać (i stosować) kable opancerzone drutami,
- b) w miejscach narażonych na przemieszczenie gruntu oraz w strefach działania prądów błędzących dobieramy (lub stosujemy) kable z tworzyw sztucznych,
- c) przy układaniu pod wodą dobiera (i stosuje) się kable opancerzone w osłonie ochronnej przeciwkorozyjnej,
- d) w tunelach kablowych, kanałach, osłonach otaczających i pomieszczeniach należy dobierać i stosować kable: o powłoce ołowianej - nieopancerzone w osłonie trudnopalnej lub opancerzone bez osłony włóknistej; o powłoce z tworzyw sztucznych - opancerzone lub nieopancerzone w osłonie trudnopalnej.

Aktualnie (norma Pr-E-05125) nie dopuszcza się stosowanie kabli o izolacji papierowej przesyconej syciwem zwykłym (tj. ściekającym).

2. Warunki instalowania

- a) długość i profil trasy,
- b) sposób instalowania,
- c) sposób połączenia powłok metalowych kabli między sobą oraz z ziemią,
- d) warunki układania (w ziemi, na powietrzu, w wodzie itp...).

3. Kryteria elektryczne

- a) napięcie znamionowe kabla (tj. $U_{NI} \geq U_N$),
- b) przekrój żył roboczych kabla (kryteria: dopuszczalny spadek napięcia; dopuszczalny prąd obciążalności długotrwałej, wytrzymałość cieplna na przepływ prądu zwarciovego),
- c) wymagania ochrony przeciwporażeniowej w zakresie skuteczności działania zabezpieczeń przeciwporażeniowych.

W przypadku występowania różnych warunków odprowadzania ciepła z kabla na odcinkach trasy linii kablowej dopuszczalną obciążalność prądową i przekrój żył kabla określa się dla najbardziej niesprzyjających warunków chłodzenia. Dopuszczalna obciążalność prądowa kabli zmniejsza się:

- a) w przypadku równoległego ułożenia kilku kabli,
- b) przy ułożeniu kabli w rurach, kanałach i przepustach kablowych,
- c) ze wzrostem oporu cieplnego środowiska w którym kable są ułożone.

Dopuszczalną obciążalność prądową kabla określa się mnożąc współczynniki zmniejszające obciążalność prądową kabla przez siebie, a wypadkowy współczynnik mnoży się przez dopuszczalny prąd I_z dla pojedynczego kabla odczytany z katalogu producenta lub z normy.

W przypadku prowadzenia kabli w instalacjach napowietrznych należy uwzględnić:

- a) najwyższą, najniższą i średnią temperaturę powietrza,
- b) sposób instalowania (bezpośrednie zawieszenie na ścianie, na uchwytych),
- c) ochronę przed bezpośrednim działaniem promieni słonecznych,
- d) zagrożenie pożarowe.

WG. STARYCH WYMAGAŃ

Dopuszcza się nieuwzględnianie zmniejszonej obciążalności prądowej kabli ułożonych w ziemi w przepustach kablowych w przypadku, gdy:

- a) długość dowolnego przepustu kablowego nie jest większa od 8 m,
- b) długość odcinka kabla między krawędziami sąsiednich przepustów kablowych nie jest mniejsza od 15 m,
- c) łączna długość wszystkich przepustów kablowych nie przekracza 15 % długości trasy kabla.

Dla kabli ułożonych w powietrzu dopuszcza się nieuwzględnianie zmniejszonej obciążalności prądowej wynikającej z częściowego ułożenia kabla w kanale, rurze lub na ścianie pionowej, gdy (jednocześnie) są spełnione warunki:

- a) długość odcinka kabla o zmniejszonej obciążalności jest mniejsza od 3 m,
- b) w przypadku występowania kilku odcinków o zmniejszonej obciążalności, odległość między odcinkami nie jest mniejsza od 8 m,
- c) łączna długość wszystkich odcinków o zmniejszonej obciążalności nie przekracza 10 % długości trasy linii kablowej.